

Kunstmuseum – 20 november 2025

Taskforce Museumarchieven

Inspiratiesessie:

Hoe versterken archieven en collecties elkaar? Van binnen naar buiten én van buiten naar binnen

In deze sessie verkent de TFMA hoe musea hun collecties en archieven “van binnen naar buiten én van buiten naar binnen” betekenisvol verbinden met publieksverhalen en digitale innovatie. We verkennen met elkaar hoe archieven en collecties samen context en betekenis geven aan erfgoed, en hoe publieksverhalen die verbinding verdiepen.

Opening door Michiel Goosen

Michiel opent de middag en benadrukt dat archieven niet stoffig zijn. Het programma draait om een stap voorwaarts naar buiten, met Vincent en drie door DigitALL gefinancierde projecten. De sessie vindt plaats in de prachtige studiezaal van het Kunstmuseum.

TFMA

Roosmarijn Ubink en Margreet Windhorst schetsten in hun onderzoeken de uitdagingen rond archieven sinds 1996 (Musea los van Archiefwet). Daaruit ontstond de agenda voor TFMA. Met de TFMA organiseren we kennissessies om ervaringen te delen en adresseren het belang van archieven bij spelers in het veld, zoals de museumnorm (MV), NDE en KVAN (sectorinstituten).

Zo ontwikkelen we ook kennisproducten zoals het blokkenmodel, het blobmodel en werken aan een nieuw BSD, waarbij ook afstemming plaatsvindt met de VNG rond een nieuw BSD voor gemeenten, waarin het onderdeel musea nog ontbreekt.

Via de KIA-community en andere kanalen zoals NDE en MV worden resultaten gedeeld. Deelname kan via de KIA-groep, je kunt je via KIA of bij ons aanmelden als geïnteresseerde. Maar ook als je actief mee wilt doen in de kerngroep van de taskforce.

Het veld is in beweging, onder andere door nieuwe technologieën, de doelstellingen bewegen dan ook mee. In het BSD wordt ook het digitaal archiveren geadresseerd, wat een uitdaging is voor de instellingen, zeker rond born-digital archiveren. AI is nu een buzzword en mogelijk ook een onderwerp voor de TFMA om een keer aandacht aan te besteden: hoe om te gaan met AI?

Kronieken Kunstmuseum – Vincent de Keijzer

Vincent presenteert de Kronieken van het Kunstmuseum en vertelt over het bouwen en vullen van een informatiesysteem van een kunstgebouw, waarin de collectie en de geschiedenis van het museum samenkomen. Veel informatie zit verstopt in systemen zoals Adlib. Deze informatie is daar goed te vinden voor mensen die er dagelijks mee werken, maar niet toegankelijk voor niet-specialisten die er incidenteel mee werken. De Tijdlijn is daarmee geschikt voor intern en extern gebruik. Voor gebruikers van buiten die ook geïnteresseerd zijn of die iets in bruikleen willen etc.

Vincent heeft expertise in wat gebruikers willen: vragen stellen, selecties maken en zelf toevoegen. Gebruikers willen het zelf doen, zonder intermediair, en kunnen meer chaos aan dan vaak gedacht wordt. Er is een neiging om mensen bij de hand te nemen voor dit soort oplossingen, maar gebruikers willen vooral toegang tot informatie. Die hoeft niet perfect te zijn.

Daarom is er een publieksvriendelijke schil over het systeem heen (Adlib) gebouwd. Je kunt zoeken in de collectie, niet alleen in bepaalde velden en filters, maar vrij zoeken door de hele tekst heen. Het accent ligt op visuele presentatie, omdat Adlib veel velden en bladen kent, maar weinig afbeeldingen. In de Kronieken is juist veel aandacht voor beeldmateriaal en voor browsen en navigeren door de collectie.

De collectie en de bibliotheek samen vormen de Kroniek, met tentoonstellingsdocumentatie vanaf 2002. Tot eind vorige eeuw kon er nog gewerkt worden met documenten en knipsels. Maar vanaf zeg 2000 is er sprake van een documentexplosie, met veel duplicaten. De bibliotheek is ingericht op het beschrijven van bronnen, maar wordt overspoeld door documenten en informatiedragers. Het beschrijven van bronnen is een praktische oplossing voor de afdeling documentatie. De vraag waarom er zoveel krantenknipsels op het bureau belanden, leidde tot het idee om te beginnen met het beschrijven van gebeurtenissen (à la Teletekst): eerst de context, het Kroniek-item, en daarna de bronbeschrijving.

Alle gebeurtenissen waarbij het museum betrokken is – rond gebouwen, personen, collectie en tentoonstellingen, (educatieve) activiteiten etc. – worden zo vastgelegd. Gebeurtenissen hebben een begindatum en vormen samen een tijdlijn en een chronologie. Het idee is niet begonnen met de wens om een tijdlijn te maken en die te vullen; de tijdlijn komt voort uit de aanpak die gekozen is voor de dagelijkse werkprocessen. De tijdlijn is niet gecureerd, maar wordt gevuld door de content die de afdeling documentatie behandelt; de tijdlijn is een vertaling hiervan.

Dit geheel is de nalatenschap van Vincent, die over twee weken met pensioen gaat. In de overgang van Adlib naar Axiell moet het museum nadenken over de vraag of de werkwijze van documentatie wordt doorgezet. Alles tot en met 2025 blijft als Tijdlijn en Kroniek bewaard, als een “freeze”, en vormt zo een relevante onderzoekbron en dataset, met oog voor veiligheid.

Vincent benadrukt dat men er zelf mee aan de slag moet. Er zijn honderden redenen om het niet één op één voor het publiek beschikbaar te stellen, zoals vertrouwelijkheid, fouten, de soms matige kwaliteit van beeldmateriaal en niet altijd goed geregelde auteursrechten. De vraag is hoe ver je dat moet dichttimmeren. Zijn advies is: stel open, tenzij... Begin met het beschikbaar maken voor onderzoekers.

Voor de conferentie Digital Humanities Benelux 2025 is een presentatie en voorstel gemaakt, waarin een set vragen is opgenomen. Die gaan over wat onderzoekers en gebruikers nú vragen aan het Kunstmuseum, wat leerzaam is, en over de potentie van AI. Wat gebeurt er als er met AI wordt gewerkt: wat is dan de kwaliteit, is het compleet en zorgvuldig in vergelijking met handmatig beschreven materialen? Er kan bijvoorbeeld gekeken worden of een AI zelf een tijdlijn kan componeren en of dat overeenstemt met de uitkomsten van het werk rond de Kronieken door medewerkers van het Kunstmuseum.

Vraag 1 gaat over hoe deze database zich verhoudt tot wat online is.

- Een deel van de collectie is online via beeldcollecties en is gecureerd. In de tijdlijn zitten 180.000 objecten (de hele collectie). Niet alles hoeft gecureerd te worden.

Vraag 2 gaat over de mogelijkheid om de API vrij te geven.

- Het systeem is in open source gebouwd en de website haalt live op wat je zoekt uit Adlib. De schil is gebouwd in Drupal en is goed gedocumenteerd en beschikbaar.

Er zijn nog groene mappen die niet gedigitaliseerd zijn. De werkwijze is doorgezet en gedigitaliseerd, vaak met kunst- en vliegwerk in elkaar gezet. In de website zijn verwijzingen opgenomen naar de vindplaats, met digitale links. Deze informatie staat in Adlib en kan worden toegevoegd. Voor onderzoek kun je in de studiezaal de mappen bekijken, net zoals bij het Stedelijk Museum een aantal vaste openingstijden beschikbaar stellen.

Binnen het Kunstmuseum valt "Documentatie" onder de afdeling waar archiefmaterialen onderdeel van zijn, en deze zijn ook beschreven in de Kronieken.

Vraag 3 gaat over de vraag of je ook op de geschiedenis van medewerkers kunt zoeken of iets kunt vinden.

- Wie heel gericht wil zoeken, doet dat in Adlib. De kracht van de Kronieken is dat je exploratief kunt zoeken, ontdekken en verkennen wat er is in de breedte. Dit kan ook een manier zijn om mensen in te werken. Alles functioneert en veel is snel te repareren, al moet je soms lang wachten op resultaat en is de UX nog niet optimaal.

Drents Museum – Suzanne Rus

Suzanne Rus is regioconservator, een nieuwe functie, bij het Drents Museum. Dit is een oud museum met 90.000 objecten op het gebied van archeologie, geschiedenis en kunst. Er is acht jaar aan het project gewerkt, mede door corona.

Het museum wil de collectie tonen, vragen stellen aan het publiek en hen laten kennismaken met de collectie en met levensvragen. Het vraagt het publiek wat het wil weten, met topstukken en verhalen, en maakt de collectie zichtbaar voor het publiek, op plekken in de regio. Met “Ontdek Drenthe” verwijst het museum het publiek naar locaties in Drenthe en verbeeldt het op die plek wat daar is gebeurd.

Er is de collectiepresentatie Labyrinthia, hier is tien jaar aan gewerkt. En een webapp, met verwijzingen naar buiten en QR-codes voor informatie over de locatie. De vraag aan het begin van het project was: wat je ervaart wanneer je daadwerkelijk op de plek bent, bijvoorbeeld bij de vindplaats van het Meisje van Yde of bij de Kano van Pesse, die gevonden is bij de aanleg van de A28. Je ziet nu vooral de A28 en dat kan beter. AR kan hierbij helpen: je krijgt op de plekken zelf te horen en te zien wat daar is gebeurd, zodat de geschiedenis tot leven komt. Aan Ontdek Drenthe is drie jaar gewerkt.

Bij andere musea is ook één en ander te vinden in de buurt van de locatie, bijvoorbeeld rond hunebedden, waar bij partners verdiepende informatie beschikbaar is. Er is een plan met regiopartners en er is subsidie van DigitALL en het Mondriaanfonds. DigitALL was geïnteresseerd in een pilot om eerst op drie locaties iets te ontwikkelen en daarbij de vraag te stellen: wat doen we en voor wie?

Er zijn verschillende locaties gekozen, elk met eigen uitdagingen en partners: het hunebed in Borger, het Nijsinghuys in Eelde en de vindplaats van het Meisje van Yde. Via een traject bij ArtUp (vanuit DigitALL) zijn de kernvragen goed uitgewerkt, zoals: voor welke doelgroep, wat is de zinnigheid, de uitvoerbaarheid, de wenselijkheid, haalbaarheid en houdbaarheid? De vraag “Wat is het project?” wordt centraal gesteld.

YIPP, een Amsterdamse ontwikkelpartij, kon hierin goed meebewegen en was flexibel. De vraag wat je op locatie gaat maken, wordt beantwoord met de kennis van inhoud, materialen en archief. YIPP gaat aan de slag met de eerste ideeën van het museum, onder andere van Suzanne en collega-curatoren. Er wordt getest met de doelgroep: het concept, het spel en of er bijvoorbeeld te veel tekst is. Zo wordt gezocht naar een goede beleving.

Na de pilot is er een tweede toewijzing voor vijftien tot twintig locaties. In de zomer zijn voor een groot publiek al een aantal daarvan gepubliceerd en beschikbaar gemaakt. Voor elke locatie is er een andere partner, en voor het publiek is het logisch om de weg naar partners in de regionale infrastructuur te vinden, zoals musea, natuurorganisaties en het Drents Archief.

De resultaten laten zien dat het proces nog loopt. Eind van het jaar zijn twintig objecten live en er lopen nu een paar tests. Er wordt gekeken naar de meerwaarde voor het publiek, de impact, de bezoekersaantallen – bijvoorbeeld bij afgelegen locaties – en samen wordt bedacht hoe bereik en gebruik kunnen worden vergroot, bijvoorbeeld door er een route van

te maken of een spel op zichzelf. Sommige locaties zijn gekoppeld aan wandel- en fietsroutes. Er wordt gewerkt aan duurzame samenwerkingen om de infrastructuur te versterken.

Vraag 1 gaat over de vraag of het vooral om archeologische locaties gaat.

- Het antwoord is dat het breder is, maar dat er nog wat actuele beeldende kunst ontbreekt en dat dit ook betrokken kan worden in zo'n project. Het startpunt was de eigen collecties. De opmerking "We wisten niet dat zich hier om de hoek heeft afgespeeld!" wordt als reactie van bezoekers geparafraseerd. Ontdek Drenthe werd genomineerd voor de DEN Award.
- Daarna komt de vraag hoe verder te gaan: samenwerkingen uitbreiden met toerisme, scholen, een marketingcampagne en publieksonderzoek, en QR-codes naar de webpagina.

Vraag 2 gaat over de doelgroep: families met kinderen.

- Het is ook leuk zonder kinderen en het idee "in de voetsporen treden" komt terug, evenals de interactie (zelf opgraven).

Vraag 3 gaat over wie de samenwerkingen trekt.

- Dit is veel werk voor een museum, maar past in de functie van regioconservator van het museum, die de afgelopen drie jaar is ontwikkeld. Er is de ambitie om Ontdek Drenthe tien jaar in de lucht te houden en er wordt nagedacht over de rol van de provincie om dit te ondersteunen.

Vraag 4 gaat over "think global, act local" en over digitale duurzaamheid.

- Er zijn verschillende systemen in gebruik en de belevingen op locatie staan vast. Er worden ideeën ontwikkeld om collecties open source te koppelen.

Vraag 5 gaat over schaalbaarheid van doelgroepen en verdiepend aanbod van materialen binnen de doelgroep.

- Dat zit niet in de app, maar wel in de musea en de digitale collectie.

Amsterdam Museum – Marijke Oosterbroek

Marijke Oosterbroek is interim-manager digitale transformatie bij het Amsterdam Museum en was eerder verantwoordelijk voor e-cultuur. Het Amsterdam Museum is samen met het Stedelijk Museum en het Stadsarchief verantwoordelijk voor de collectie Amsterdam. De hoofdlocatie is nog gesloten en er loopt een verhuizing van de tijdelijke hoofdlocatie. Daarnaast exploiteert het museum huis Willet-Holthuysen en sinds kort Amsterdam in Motion, ook een plek voor de maquette van Amsterdam. Plus nog aantal andere locaties in de stad.

De missie is het verbinden van bewoners en bezoekers, dus ook met verhalen. Het museum heeft een ArtUp-traject gevolgd, met de wens om meer van buiten naar binnen te halen en alles samen met partners te doen. Dat vraagt om een andere digitale omgeving.

Er is een “can do”-mentaliteit en het museum timmert al lang aan de weg, met onder andere “Corona in de stad” als eigen website en aparte geheugensites zoals “Ode aan de vrouw”, die aan de eigen site hangen. Op de eigen site raakt men de weg kwijt.

Een les uit ArtUp is dat je veel kunt testen. De neiging is om, wanneer je met onderzoekers werkt, veel te uitvoerig te worden. Veel sneller concepten voorleggen, testen en bevragen helpt. Er is co-creatie met onderzoekers, onder andere via calls for papers over grootstedelijke onderwerpen rond het verhaal van Amsterdam: van buiten naar binnen.

Bij veel participatie is het soms nodig om te leuren om input te krijgen, maar als je dingen in context aanbiedt, stimuleert dit. Er is sprake van een “wet van de remmende voorsprong”: de corporate site versus de verdiepende site. Het blijkt onduidelijk voor medewerkers waar wat moet staan; wel wordt verdiepende informatie gedeeld.

Online is dit goed te doen in verband met auteursrechten, omdat veel objecten in de collectie rechtenvrij zijn, anders dan bijvoorbeeld in een modern kunstmuseum. Veel onderzoek is beschikbaar als content over de collectieobjecten en kan ook in Adlib.

Beide bewegingen – van binnen naar buiten en van buiten naar binnen – lopen vast. Er is veel user generated content. Alle odes aan de vrouwen van Amsterdam (750 geplaatste verhalen in het kader van 750 jaar) zijn handmatig in de site geplaatst. De website “Corona in de stad” is nog in de lucht en alles staat in het CMS. Dit moet duurzamer worden opgeslagen.

Het ArtUp-testtraject laat zien dat platforms niet altijd toegankelijk en inclusief zijn. Alles moet in B1 geschreven worden en er zijn voorzieningen nodig op de participatieladder: van niets doen naar zelf schrijven, en hoe je dat stimuleert. Verhalen zijn verzameld via de website, via workshops in de buurt en via tentoonstellingen.

Van binnen naar buiten zijn niet alle content en verbanden goed vindbaar, bijvoorbeeld de odes aan vrouwelijke architecten in relatie tot de architectuurcollectie. Verschillende websites kunnen verwarrend werken.

De oplossing wordt gezocht in één centrale hub en website voor alle doelgroepen, met ruimte voor participatie en communityvorming. Er is ook samenwerking met Limburg, in een aanvraag bij DigitALL. Tegelijk wordt een digitaal depot gebouwd om alle user generated en born-digital content in op te slaan, ook in samenwerking met Limburg.

Er zijn plannen voor de toekomst vanuit bewoners, materialen van kunstenaars en andere bijdragen. Er is een stappenplan op weg naar de implementatie van Axiell en naar LOD-conforme content, in lijn met NDE. Er zijn knelpunten, zoals op de slides te zien is.

Om alle content te kunnen presenteren, is meer dan één webmaster of webredactie nodig. Er zijn geen standaarden of pasklare oplossingen. Pilots worden gedaan en gedeeld met de gemeenschap, om met partners verder te kunnen werken aan een standaardsysteem voor dit soort content.

Er is subsidie van PICA voor een dergelijk depotconcept. Sectorinstellingen moeten hier ook een rol in spelen, zeker rond digitaal geboren objecten en user generated content. Er is een droom voor de heropening, die op de slides wordt getoond.

Een vraag gaat over het zoeken naar standaarden en de variatie aan typen informatie.

- LOD is geschikt voor eigen bronnen, maar nog niet voor user generated content. Datasets kunnen worden gebruikt en termennetwerken opgebouwd, maar user generated content past daar nog niet in. Oral history is wat anders: mensen worden dan op enigerlei wijze naar gestructureerde content geleid. De odes zijn heel divers en gaan ook over eigen familieleden.
- De vraag is hoe je odes opslaat in een database – bijvoorbeeld als pdf – en hoe je die dan weer naar buiten brengt; dat weten archieven niet goed.

Meemoo werkt met dataprofielen en invulboeken als voorbeeld. Marijke pleit ervoor om het gewoon te doen en te testen, en niet te wachten op oplossingen.

Een tweede vraag gaat over hoe je zorgt dat verhalen en geheugensites niet verloren gaan.

- Geheugensites konden al veel en liepen voorop, maar nu niet meer. “Geheugen van Oost” is een tijdelijke website die nu wordt beheerd door mensen uit de buurt.
- “Corona in de stad” is op stel en sprong uit de grond gestampt en is nu een rijke bron over die periode, maar het kost geld om dit in de lucht te houden en er is beperkte capaciteit bij het museum. Tegelijk is Corona juist ook een relevante bron voor hoe om te gaan met digitaal als medium.
- Er is contact met de Koninklijke Bibliotheek over webarchivering, maar dat is alleen daar te bekijken en niet publiek open, wat niet ideaal is vanwege privacy-issues. Waag heeft veel expertise over dit soort thema’s en is een samenwerkingspartner.

Er zijn mogelijkheden en het museum durft, ligt soms voor en krijgt steun van fondsen en partners.

Limburgs Museum – Marieke Koppelmans

Marieke Koppelmans is programmamanager en verantwoordelijk voor presentaties. Limburg Museum heeft cultuurhistorische en archeologische collecties. Zij is projectleider van het online - mobile first - platform, dat in maart 2023 is gelanceerd met “Verhalen van de Maas”.

De gedachte is dat het niet alleen binnen de muren van het museum gebeurt. We werken aan het gezamenlijke collectieve geheugen van de Limburgers. Waar iedereen aan kan bijdragen, verbonden aan de collectie en LOD. Het motto is “Van me to we”, naar de participatieladder van Nina Simon met vier niveaus, zoals op de slide.

Het museum cureert verhalen vanuit het museum, wat voor curatoren spannend is. Er zijn daartoe verschillende persona's ontwikkeld zoals “leergierige Leo”. Om zo ook na te denken over de vraag hoe je Limburgers laat bijdragen aan “Ons Limburgs Museum”.

Er zijn stappen: in contact komen, inloggen op communitypagina's met eigen regie over pagina's, putten uit de collectie en daar extra informatie en verhalen aan toevoegen. Er zijn community-curators: curatoren die verhalen van gemeenschappen gaan vertellen.

Er is bijvoorbeeld een online archief van de hiphopscene, waarin key figures worden gepresenteerd en de ontwikkeling van de hiphopscene in Limburg wordt getoond. Er is een redactie met een duidelijke agenda.

De content komt eerst van conservatoren – vaak veel tekst – en deze wordt in samenwerking met Bravoure omgebogen tot snelle content.

Vraag 1: Zou dat ook met AI kunnen?

- Ja dat kan, maar dan moeten bots goed worden getraind en dat is kostbaar.

In samenwerking met een erfgoedcoach wordt de stap naar LOD gezet. Dat kost tijd en is een lang traject. Er zijn ook zeer persoonlijke verhalen, bijvoorbeeld over queer zijn in de jaren tachtig, toen dat zeker lastig was. Er wordt een podcastserie omheen gemaakt, waarbij verhalen worden gestapeld.

Publieksonderzoek door Birker Research monitort de gebruikers en er wordt A/B-testen gedaan. Er speelt een brandingvraagstuk: museum en platform dragen dezelfde naam, wat verwarrend kan werken, terwijl dat in Amsterdam weer anders werkt. De vraag is of mensen weten waar ze zijn. Dit levert input voor nieuwe features. Zoals:

- 1) Er zijn vragen rond opmaak van verhalen, inlogs en security (toegang)
- 2) Wie is de auteur? zeker wanneer vaak wordt samengewerkt aan een verhaal en wie is dan eigenaar en afzender.
- 3) UX en doorzoekbaarheid om door veel verhalen heen te gaan. Nu pas zicht op wat er gebeurt / hoe het werk als je veel verhalen hebt

4) ipv dwalen met kans op verdwalen. Werken met bijvoorbeeld een hamburgermenu.

5) schaalbare participatie.

6) Er zijn verschillende dialecten en gevoeligheden. Onderwijs is in het Nederlands, maar dialect is een echt thema. De transformatie van dialect speelt een rol: GenZ spreekt een ander plat dan ouderen. Er is een speciaal project om elk verhaal in eigen dialect tot je te kunnen nemen, in samenwerking met onderzoekers. Voor Maastrichts is "Plat kalle" al beschikbaar.

7) "Onvergetelijk" is een project met dialoogtechnieken voor mensen met geheugenproblemen, in samenwerking met Alzheimer Nederland.

Vraag 2: Leuk idee die community-curatoren, worden deze betaald of zijn dit vrijwilligers?

- Zij worden betaald, omdat er een flinke inspanning wordt gevraagd, maar het is ook een goede manier om communities aan te laten haken.

Een volgende vraag gaat over hoe wordt omgegaan met sociale media-platforms en wat de inspiratiebronnen zijn.

- Het platform is ontworpen door Bravoure en er is veel gekeken naar commerciële voorbeelden zoals Meta-achtige platforms en de NOS, niet naar erfgoed, omdat die er nog niet zijn.

Er wordt gevraagd of het platform ook verbonden is aan collecties.

- Dat is het, via samenwerking met Limburgse partners en de provincie. De Limburgse collectie is oud en cultuurhistorisch; het museum loopt achter in het digitaliseren.
- Nu worden stappen gezet om delen van de collectie goed LOD-ready te maken, met betere metadata en meer inclusieve beschrijvingen.

Vraag: Als er veel reacties komen van Limburgers, is de vraag hoe je dat waardeert, bewaart en collectioneert.

- Daarover moet je als museum transparant zijn! Daar is ook veel discussie over. Kan User generated content een toevoeging zijn op objecten uit de collectie? Ja, en dat gebeurt ook. De redactie kiest en kadert via een agenda met twaalf thema's per jaar, die in de loop van de tijd uitdijen.

Vraag: Leidt het tot meer museumbezoek?

- Er is wisselwerking met Limburgers, bijvoorbeeld via thema's als mijnwerkers. Er zijn 90.000 unieke bezoekers met een gemiddelde gebruiksduur van 3:50 minuten (de NOS-norm).
- Er moet nog onderzocht worden of dit leidt tot meer museumbezoek. De verwachting is dat de drie musea elkaar gaan versterken.

Panelgesprek en Q&A o.l.v. Michiel Goosen

In het panelgesprek staat de beweging “van binnen naar buiten en van buiten naar binnen” centraal. De vraag is hoe je ervoor zorgt dat je informatie niet alleen verzamelt om vast te leggen, maar omdat je er iets mee wilt doen.

Daarbij komt de vraag op of het energie kost om het naar buiten te brengen en de juiste vorm en kwaliteit te vinden.

- Drenthe geeft aan dat het veel energie kost. In Limburg is er een apart intern projectteam dat ermee bezig is, zonder externe ontwikkelaars.
- Vincent benadrukt dat het om complexe vraagstukken gaat en dat de informatie die wordt gemaakt vaak informatie is die al circuleert en anders wordt gepresenteerd. Als je pas weet wat je ermee gaat doen als het publiek het ziet, ben je vaak te laat.
 - De bibliothecaris kijkt anders: de bronnen zijn beschikbaar en als informatiespecialist zorg je dat die bronnen bewaard blijven, verzameld en verbonden worden, zodat ze voor een project bij elkaar kunnen komen.
 - In de DigitALL-aanvraag speelt de vraag wat het publiek eraan heeft. Als je alles formuleert vanuit het publiek, is dat niet per se de juiste manier.
 - Het is heel goed om experimenten te doen met publiek, maar je hebt ook archivariissen en bibliothecarissen als informatiespecialisten nodig.
- Het is belangrijk om je te kunnen voorbereiden op het publiek maken van informatie, bijvoorbeeld via termennetwerken en LOD, en om bouwers in staat te stellen daarmee te werken.
- Als er goede API's zijn, kunnen ontwikkelaars aan de slag, maar dan moeten collectiebeheersystemen dat wel mogelijk maken. NDE moet aan al die lagen werken.
- De stap van data naar platform vraagt altijd aandacht en capaciteit voor beschikbaar maken en curatie.
- Er wordt geconstateerd dat musea soms een loer worden gedraaid door leveranciers: soms kan iets wel of niet, en klanten worden met verschillende verhalen en oplossingen bediend. Musea zouden meer moeten afdwingen en doorvragen, en samenwerken, om meer mogelijkheden te krijgen.
- Er wordt gewezen op de autonomie van musea: alles is te bouwen, maar er zijn verschillende systemen, collecties en vormen van user generated content.

Wat zijn in jullie ogen over de belangrijkste pitfalls, grote uitdagingen en leerervaringen, juist in het licht van de drie casussen.

- Investeer in goed opdrachtgeverschap: het museum moet zijn plek vinden tussen bouwers, ontwerpers en gebruikers, die niet dezelfde taal spreken.

Wat een gebruiker vraagt, blijkt niet altijd wat die echt wil; daarom moet er ruimte zijn voor prototypes en pilots.

- In de praktijk komt het voor dat ontwikkelbureau's omvallen; dan is het cruciaal dat de code beschikbaar is.

- Er wordt geconstateerd dat het nu vaak allemaal projecten zijn, met dedicated oplossingen, terwijl er behoefte is aan oplossingen die jaren vooruit kunnen, in plaats van steeds opnieuw websites en CMS'en te bouwen.
- Er wordt gepleit voor werken met een datahub en een courante datainfrastructuur.
- Financiering is vaak projectgebaseerd. Er is geen structurele subsidie en er zijn weinig specifieke fondsen, terwijl er wel structurele kosten zijn voor beheer en continuïteit.
- Nu is er bijvoorbeeld gekozen voor AR, in de verwachting dat dit een paar jaar werkt, maar dat kan ook een nieuw spoor of alternatief worden als duidelijk wordt of het voor de organisatie of het publiek werkt. Als de techniek niet meer werkt en obsoleet is, moeten er nieuwe technieken komen. Dat is ook de bedoeling van Drenthe. Mogelijk moet dan een nieuw project worden opgetuigd voor doorontwikkeling.
- AR als opkomende techniek is lastig te archiveren. Maar is wel onderdeel van het huidig tijdsgewricht. Daarom is het belangrijk AR te documenteren als historisch relevant.
- De vraag is hoe je directie en bestuur meekrijgt. Voor Drenthe werkte juist het laagdrempelige overtuigend.
-

Er wordt gesproken over het belang van open source.

- Vincent beschrijft zijn aanpak als eigen initiatief, met veel werk met open source zoals Drupal, waar veel kennis over is.
- Pleidooi voor open source in musea. Tegelijk is men huiverig, terwijl overheden daar wel mee werken.
- Open source is geen wondermiddel: systemen worden vaak als totaaloplossingen verkocht en daar wordt naar gezocht, maar men moet ruimer denken.

Afsluiting

Als je het inspirerend vond volg ons op onze KIA community Museumarchieven. Je kan je ook bij ons aanmelden als geïnteresseerde of als je actief mee wilt doen in de Kerngroep.